

Підготовлено
для Донецького Регіонального відділення
Асоціації міст України
Практикум з питань земельного
законодавства
20.05.2021р.

Стан розвитку НІГД (Національної інфраструктури геопросторових даних) в Україні. Перспективи розвитку для громад.

Данило Кінь,
молодший науковий співробітник
ДП «Науково-дослідний
інститут геодезії і картографії»

13 квітня 2020 року прийнято Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» №554-ІХ.

Закон визначає правові та організаційні засади створення, функціонування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних, спрямованої на забезпечення ефективного прийняття органами державної влади та органами місцевого самоврядування управлінських рішень, задоволення потреб суспільства в усіх видах географічної інформації, інтегрування у глобальну та європейську інфраструктури геопросторових даних.

Прийняття акту має забезпечити інтегрування України до європейської та глобальної інфраструктури просторових даних.

Статтею 8 Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» встановлено, що створення, розвиток та забезпечення функціонування національної інфраструктури геопросторових даних належить до компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі топографо-геодезичної і картографічної діяльності. Відповідно до Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 15, ці функції покладені на Держгеокадастр.

Разом з тим, положення Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» не визначають принципи і напрями реалізації єдиної державної політики у сфері створення, функціонування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних, не врегульовують діяльність з виробництва, оброблення, зберігання, постачання та використання будь-яких даних, що можуть мати географічну (геопросторову) прив'язку.

Законом пропонується:

встановити правові основи діяльності зі створення, функціонування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних;

встановити принципи створення та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних;

забезпечити міжгалузеву інтеграцію геопросторових даних та даних кадастрів;

сформувати сучасну систему забезпечення потреб суспільства у всіх видах географічної інформації;

забезпечити відкриття у мережі Інтернет геопросторових даних та метаданих, які створюються у публічному секторі та підприємствами – монополістами.

Для створення національної інфраструктури геопросторових даних будуть використані наявні геопросторові дані та метадані, вже створені органами державного управління.

Геопросторові дані створюються за результатами топографо-геодезичної і картографічної діяльності, створення державних кадастрів, реєстрів усіх видів та моніторингу навколишнього природного середовища, передбачених видатками Державного бюджету на відповідний рік.

Фінансування робіт із створення, функціонування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних здійснюватиметься за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів установ, організацій та підприємств, замовників робіт відповідно до укладених договорів та інших джерел, не заборонених законом.

Для територіальних громад НІГД є офіційним джерелом отримання геопросторових даних на територію громади від держателів даних, які за допомогою сервісів НІГД надають доступ до метаданих наборів геопросторових даних та надають можливість запиту на експорт даних, якщо це передбачено відповідними нормативно-правовими актами. Водночас територіальні громади є держателями даних, що дає змогу публікувати геопросторові дані та їх метадані на Національному геопорталі. Регламент роботи усіх суб'єктів НІГД і функціонування Національного геопорталу передбачено у Порядку функціонування НІГД, що знаходиться зараз у Держгеокадастрі на доопрацюванні.

Більш детальніше буде ознайомлено з НІГД через презентаційні матеріали (додаються).

**Здійснення контролю за охороною земель.
Види порушень та можливі наслідки для формування територій громад.
Контроль за охороною земель як дієвий інструмент поповнення
місцевого бюджету.**

Панасюк Олександр Володимирович,
Екс-Директор департаменту контролю за використанням
та охороною земель Держгеокадастру,
практикуючий адвокат у сфері земельних відносин

Яким чином здійснювати організацію та проведення контролю за використанням і охороною земель на територіях громад?

Згідно статті 187 Земельного кодексу України контроль за використанням та охороною земель полягає в забезпеченні додержання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями і громадянами земельного законодавства України.

Повторимось, що відповідно до статті 189 Земельного кодексу України, статті 20 Закону України «Про охорону земель» самоврядний контроль за використанням та охороною земель здійснюється сільськими, селищними, міськими, районними та обласними радами.

Підпунктом 1 пункту «б» частини першої статті 33 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать делеговані повноваження: здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів.

Однак, інших норм, які б встановлювали порядок здійснення такого контролю, повноваження місцевих рад при його здійсненні тощо, чинне законодавство не містить.

Разом з цим, державний контроль за використанням та охороною земель здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері здійснення державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, а за додержанням вимог законодавства про охорону земель - центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів (частина перша статті 188 Земельного кодексу України).

Правові, економічні та соціальні основи організації здійснення державного контролю за використанням та охороною земель визначає Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» (далі – Закон). Відповідно до статті 4 цього ж Закону, об'єктом державного контролю за використанням та охороною земель є всі землі в межах території України.

В той же час окремі органи місцевого самоврядування, наприклад, Харківська міська рада, своїми рішеннями утворюють навіть окремі виконавчі органи самоврядного контролю за використанням та охороною земель. Крім Харкова, такий досвід мають, наприклад, Київ, Донецьк, Житомир, Вінниця, Суми, Чернігів, Кривий Ріг, Жовті Води, Дніпродзержинськ, Хмільник, Дніпрорудне. Але оскільки, порядок здійснення самоврядного контролю не врегульовано законодавчо, дії органів місцевого самоврядування обмежуються претензійно-позовною роботою в судах.

Разом з тим при зверненні до суду з позовними вимогами щодо усунення виявлених в ході самоврядного контролю порушень земельного законодавства, самоврядний контроль не розглядається судами як окремий вид контролю за використанням та охороною земель, і, як наслідок, позовні вимоги рад не задовольняються. В результаті чого ради вимушені звертатися до відповідних державних органів у сфері державного контролю за використанням та охороною земель з проханням провести перевірку додержання вимог земельного законодавства, що потребує значної затрати часу і не дає змоги органу місцевого самоврядування, як розпоряднику земель комунальної власності, своєчасно та оперативно вживати заходів до порушників земельного законодавства.

Як забезпечити надходження коштів до місцевих бюджетів за користування земельними ділянками, які знаходяться в постійному користуванні та у власності суб'єктів господарювання платників єдиного податку?

Контроль за сплатою місцевих податків і зборів здійснюється державними податковими інспекціями.

Які види порушень земельного законодавства вважаються адміністративним порушенням та караються штрафом? Розміри штрафів.

Відповідальність за порушення земельного законодавства визначена статтею 211 Земельного кодексу України.

Згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність згідно зі статтями 52-56 за:

- псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель (громадян від 20 до 80 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб, громадян - суб'єктів підприємницької діяльності - від 50 до 100);
- порушення правил використання земель (громадяни 5-25 та посадові особи 15-20);
- самовільне зайняття земельної ділянки (громадяни 10-50 та посадові 20-100);
- перекручення або приховування даних державного земельного кадастру (посадові особи 5-20);
- зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок без спеціального дозволу (громадяни 10-20 та посадові 20-50);
- незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель (громадяни 30-70 та посадові 30-100);
- порушення строку погодження (відмови у погодженні) документації із землеустрою (посадова особа Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування 30-50);
- порушення законодавства про Державний земельний кадастр (державні кадастрові реєстратори 20-50);
- порушення строків повернення тимчасово зайнятих земель або неприведення їх у стан, придатний для використання за призначенням (громадяни 10-20 та

посадові особи 15-30); непроведення рекультивації порушених земель (громадяни 5-10 та посадові особи 10-30);

- порушення правил землеустрою (відхилення від затверджених в установленому порядку проектів землеустрою (громадяни 5-20 та посадові особи 5-30);
- знищення межових знаків (громадяни від 5 до 10).

До якого бюджету направляються кошти від штрафів за порушення земельного законодавства?

Відповідно до пункту 23 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України до доходів загального фонду Державного бюджету України (з урахуванням особливостей, визначених пунктом 1 частини другої статті 67-1 цього Кодексу) належать, зокрема кошти від санкцій (штрафи, пеня тощо).

Чи має право виконавчий орган місцевого самоврядування (наприклад відділ чи управління) проводити обстеження земельної ділянки з метою визначення її стану та дотримання умов її використання. На підставі яких законодавчих норм?

Інспектори у сфері самоврядного контролю за використанням та охороною земель мають право обстежувати земельні ділянки комунальної власності на предмет дотримання умов їх використання та охорони відповідно до чинного законодавства України у разі затвердженого Порядку здійснення самоврядного контролю за використанням та охороною земель.

Яким чином впливає зміна угідь (в межах одного цільового призначення) на використання земель? Як внести зміни (збільшити\зменшити) в орендну плату?

Питання ефективності використання земельних угідь є актуальним на сьогоднішній день, бо це стосується захисту зовнішнього середовища та екологічно і безпечно використання земельних ресурсів, охорони ґрунтів та підвищення родючості.

Згідно з частиною п'ятою статті 20 Земельного кодексу України види використання земельної ділянки в межах певної категорії земель (крім земель сільськогосподарського призначення та земель оборони) визначаються її власником або користувачем самостійно в межах вимог, встановлених законом до використання земель цієї категорії, з урахуванням містобудівної документації та документації із землеустрою. Земельні ділянки сільськогосподарського призначення використовуються їх власниками або користувачами виключно в межах вимог щодо користування землями певного виду використання, встановлених статтями 31, 33-37 цього Кодексу. Земельні ділянки, що належать до земель оборони, використовуються виключно згідно із Законом України "Про використання земель оборони".

Цільове призначення земельної ділянки – використання земельної ділянки за призначенням, визначеним на підставі документації із землеустрою у встановленому законодавством порядку (стаття 1 Закону України «Про землеустрій»).

З метою організації сільськогосподарського виробництва і впорядкування сільськогосподарських угідь у межах землеволодінь та землекористувань для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва, раціонального використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища і покращання природних ландшафтів за заявою землевласників або землекористувачів розробляються Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь (ст. 52 ЗУ «Про землеустрій»).

Відповідно до частини четвертої статті 21 Закону України «Про Державний земельний кадастр» відомості про угіддя земельної ділянки вносяться до Державного земельного кадастру:

на підставі відповідної документації із землеустрою, яка розробляється при формуванні земельних ділянок, - щодо земельних ділянок, які формуються;

на підставі схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, проектів землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв), проектів землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, проектів землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів, технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель.

Порушення сівозмін, а також відсутність дієвого контролю за дотриманням елементарних правил і норм використання земель призвело до зменшення продуктивності ріллі.

За відхилення від затверджених в установленому порядку проектів землеустрою та використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва без затверджених у випадках, визначених законом, проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь передбачена відповідальність відповідно до статті 55 КУпАП.

Разом з цим, частину четверту статті 22 Земельного кодексу України щодо використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва відповідно до розроблених та затверджених в установленому порядку проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, виключено на підставі Закону України № 191-VIII від 12.02.2015 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)».

Частиною другою статті 21 Закону України «Про оренди землі» розмір, умови і строки внесення орендної плати за землю встановлюються за згодою сторін у договорі оренди (крім строків внесення орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, які встановлюються відповідно до Податкового кодексу України).

Орендна плата за земельні ділянки, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, переглядається за згодою сторін. Орендар має право вимагати відповідного зменшення орендної плати в разі, якщо стан орендованої земельної ділянки погіршився не з його вини. Орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності, передані в оренду на земельних торгах, не може бути зменшена за згодою сторін протягом строку дії договору оренди, а також у разі його поновлення (стаття 23 Закону України «Про оренду землі»).

Розмір орендної плати встановлюється відповідно до статті 288.5 Податкового кодексу України.

Чи є порушенням розорювання земельної ділянки з угіддями «пасовище»?

Які види сільськогосподарської діяльності не є порушенням на пасовищах?

Відповідно до частин першої-третьої статті 37 Закону України «Про охорону земель» власники та землекористувачі, в тому числі орендарі, земельних ділянок зобов'язані здійснювати заходи щодо охорони родючості ґрунтів, передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами України.

Використання земельних ділянок способами, що призводять до погіршення їх якості, забороняється.

На землях сільськогосподарського призначення може бути обмежена діяльність щодо: вирощування певних сільськогосподарських культур, застосування окремих технологій їх вирощування або проведення окремих агротехнічних операцій; розорювання сіножатей, пасовищ; використання деградованих, малопродуктивних, а також техногенно забруднених земельних ділянок; необґрунтовано інтенсивного використання земель.

Пасовища – це сільськогосподарські угіддя, які систематично використовують для випасання худоби, рівномірно вкриті деревинною та чагарниковою рослинністю площею до 20% ділянки.

До ділянок ріллі не належать сіножаті й пасовища, що розорані з метою їхнього докорінного поліпшення й використовуються постійно під трав'яними кормовими культурами для сінокосіння й випасання худоби, а також міжряддя садів, які використовують під посіви.

Враховуючи роль і мету пасовищ, використання земельної ділянки, що є пасовищем, з метою розорювання та засівання, наприклад, олійними культурами суперечить статусу цих сільськогосподарських угідь.

Чи можна вирубувати лісосмуги? І в яких випадках це не буде порушенням? Хто це має контролювати?

Відповідно до частини першої статті 5 Лісового кодексу України до земель лісогосподарського призначення належать лісові землі, на яких розташовані лісові ділянки, та нелісові землі, зайняті сільськогосподарськими угіддями, водами й болотами, спорудами, комунікаціями, малопродуктивними землями тощо, які надані в установленому порядку та використовуються для потреб лісового господарства. До земель лісогосподарського призначення не належать землі, на яких розташовані полезахисні лісові смуги.

Лісорозведення здійснюється на призначених для створення лісів землях, не вкритих лісовою рослинністю, насамперед низькопродуктивних та непридатних для використання в сільському господарстві (яри, балки, піски тощо), на землях сільськогосподарського призначення, виділених для створення полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень (частина перша статті 81 Лісового кодексу України).

Відповідно до Правил утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 650, полезахисні лісові смуги - штучно створені насадження лінійного типу для захисту сільськогосподарських угідь від негативного впливу природних та антропогенних факторів.

Для проведення рубок догляду, реконструктивних рубок видається лісорубний квиток відповідно до статті 69 Лісового кодексу України.

У разі коли стан насаджень загрожує життю, здоров'ю громадян чи майну громадян та/або юридичних осіб, видалення дерев здійснюється у найкоротші строки з подальшим оформленням акта та лісорубного квитка протягом місяця від початку рубки.

Правопорушником вважається особа, яка здійснює незаконну порубку дерев або чагарників у лісах, захисних та інших лісових насадженнях; перевезення, зберігання, збут незаконно зрубаних дерев або чагарників без спеціального дозволу на використання лісових ресурсів (лісорубний квиток).

Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачено адміністративну відповідальність, зокрема, за незаконну порубку, пошкодження та знищення лісових культур і молодняка (стаття 65) та знищення або пошкодження полезахисних лісових смуг та захисних лісових насаджень (стаття 65¹).

Державний контроль за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань лісового господарства та з питань охорони навколишнього природного середовища, іншими органами виконавчої влади у межах повноважень, визначених законом (стаття 94 Лісового кодексу України).

Медвецька Тетяна Вікторівна,

Доктор філософії з публічного управління та адміністрування, сертифікований інженер-землевпорядник, сертифікований експерт оцінювач нерухомого майна, в тому числі земельних ділянок
063-196-36-67

ПИТАННЯ-ВІДПОВІДІ

Як громадам отримати інформацію з фонду документації із землеустрою, необхідну для перевірки вірності формування земельних ділянок, що передаються Держгеокадастром в комунальну власність? (Вугледарська міська рада Донецька область)?

Відповідно до п.17 Положення про Державний фонд документації із землеустрою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2004 №1553, наявні матеріали Державного фонду в електронній формі підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті Держгеокадастру.

У разі відсутності матеріалів Державного фонду в електронній формі такі матеріали перетворюються в електронну форму та **надаються на безоплатній основі** органам державної влади, **органам місцевого самоврядування**, юридичним та фізичним особам в електронній формі за заявою в письмовій або електронній формі згідно з додатком 3 протягом **10 робочих днів з дня реєстрації такої заяви.**

Додаток 3
до Положення

**(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 4 грудня 2019 р. № 1141)**

_____ (найменування територіального органу Держгеокадастру)

_____ повне найменування юридичної особи)

_____ (реєстраційний номер облікової картки платника податків, у разі наявності)

_____ (реквізити документа, що посвідчує особу, яка звернулася із заявою

_____ (назва документа, номер та серія, дата видачі або номер ID-картки),

_____ документа, що посвідчує повноваження діяти від імені особи)

_____ місцезнаходження юридичної особи)

_____ (контактний телефон)

ЗАЯВА

на отримання адміністративної послуги "Видача відомостей"

з документації із землеустрою, що включена до Державного фонду документації із землеустрою”	
код документації _____,	
назва документації (замовник такої документації) _____	

Результат адміністративної послуги надати на електронну адресу _____.	
_____	_____
(дата)	(підпис)
<p><i>Примітка. Заява подається окремо на кожну документацію із землеустрою. Замовник такої документації - фізична або юридична особа, на яку розроблялася документація.</i></p> <p><i>{Додаток 3 в редакції Постанови КМ № 1141 від 04.12.2019}</i></p>	

Як оформити землю гаражному – обслуговуючому кооперативу, де побудовані гаражі власниками, але права власності відсутні?

Гаражно-будівельний кооператив (ГБК) — організація, створена громадянами на добровільних засадах з метою забезпечення необхідних умов для зберігання автомобілів, а також для експлуатації і управління гаражами.

Діяльність ГБК регулюється чинним законодавством та статутом кооперативу. Кооператив вважається створеним з моменту реєстрації його статуту. Останній приймається загальними зборами громадян — засновників гаражно-будівельного кооперативу.

Гаражі, споруджені ГБК, належать кооперативу за правом колективної власності. Відповідно до статті 15 Закону України «Про власність» (1991) член гаражно-будівельного кооперативу, який повністю вніс свій пай, набуває права власності на гараж і може розпоряджатися ним на свій розсуд — продавати, заповідати, здавати в оренду, обмінювати, вчиняти стосовно нього угоди, не заборонені законом. Оформлення права власності на гараж проводиться з видачею відповідного свідоцтва місцевими органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування. Свідоцтво про право власності на гараж реєструється у бюро технічної інвентаризації. Діяльність гаражно-будівельного кооперативу контролюється місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Відповідно до ст. 41 Земельного кодексу України встановлено, що гаражно-будівельним кооперативам за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування земельні ділянки для гаражного будівництва передаються безоплатно у власність або надаються в оренду у розмірі, який встановлено до затверджені містобудівної документації.

Також, ГБК можуть набувати земельні ділянки у власність за цивільно-правовими угодами.

Існуючий ГБК, що зареєстрований як юридична особа відповідно до вимог чинного законодавства, він має законне право на отримання земельної ділянки у власність шляхом безоплатної її передачі відповідно до вказаної статті – це під будівництво та експлуатація гаражів у межах існуючої земельної ділянки.

Якщо ГБК хоче отримати земельну ділянку під розміщення офісного приміщення чи СТО, то здійснити оформлення оренди (викуп) чи інших прав можливе шляхом укладання цивільно-правових угод на загальних засадах.

Звертаю увагу, що поділ на новостворені (вільні від забудови) земельні ділянки для ГБК не відповідає чинному законодавству. Так, зокрема, відповідно до ст. 134 Земельного кодексу України вільні від забудови земельні ділянки та права на них підлягають продажу на конкурентних засадах (земельні аукціони). Винятком є можливість отримати земельну ділянку громадянином для будівництва індивідуального гаража згідно ч.2 ст.134 ЗКУ.

Недоотримання коштів місцевих бюджетів за користування земельними ділянками, які знаходяться у постійному користуванні та власності суб'єктів господарювання платників єдиного податку.

Відповідно до приписів Податкового кодексу України платники єдиного податку (особи, що обрали спрощену систему оподаткування) звільнюються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності, в тому числі з податку на майно в частині земельного податку за земельні ділянки, що використовуються платниками єдиного податку першої - третьої груп для провадження господарської діяльності (крім діяльності з надання земельних ділянок та/або нерухомого майна, що знаходиться на таких земельних ділянках, в оренду (найм, позичку) та платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва.

У зв'язку з недоотримання коштів бюджетами за користування земельними ділянками, які знаходяться у постійному користуванні або у власності суб'єктів господарювання – платників єдиного податку, необхідно внести зміни до Податкового кодексу України: виключити пільгу по платі за землю для платників єдиного податку (п. 4 п. 297.1. статті 297 - виключити).

Проблематику щодо даного питання вирішують на найвищому рівні бюджетні аналітики та працівники Асоціації міст України. Наразі проблема і досі існує. З результатами даної роботи можна ознайомитись за наступними посиланнями.

Протокол бюджетних консультацій <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/265634>

Крайне звернення по цьому питанню <http://www.auc.org.ua/novyna/amu-proponuye-kongresu-miscevyh-i-regionalnyh-vlad-rozglyanuty-propozyciyi-z-rozshyrennya>
http://www.auc.org.ua/sites/default/files/tymoshenko-propozyciyi_kongers.pdf

Законопроект Асоціації міст України (реєст. № 3923), що містить норму про скасування пільги по платі за землю для платників єдиного податку.

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=69589